

Del carrer d'Egipcíaques al campus de Bellaterra

L'any 1987 es va inaugurar el nou edifici d'una facultat que vol evitar l'aïllament

—Miquel de Moragas i Spà—
Catedràtic de Periodisme

El naixement de la Facultat de Ciències de la Informació ara fa 20 anys, als locals del carrer Egipcíaques, es va produir, hem de recordar-ho, en un context polític i universitari ple de dificultats. Redreçar

aquells inicis ha estat una tasca complexa en la qual s'han hagut d'esmerçar molts esforços. El final, però, ja en les noves condicions de democràcia i de recuperació de la identitat catalana, em sembla un final feliç.

Sobre el paper, les noves Facultats de Ciències de la Informació (a Madrid i a Barcelona) representaven l'homologació d'aquests estudis amb la resta d'estudis universitaris. Políticament, això representava la pèrdua del control per part del Ministerio de Información y Turismo i el seu traspàs al Ministerio de Educación y Ciencia. També significava, de fet, la desaparició de les Escoles de Periodisme de l'Església.

Les noves Facultats coincidien amb la reforma educativa impulsada pel ministre Villar Palasí, i amb la creació de les Universitats Autònomes. Eren temps de reformes, però també de múltiples frustracions, donat el centralisme imperant, la manca de democràcia i la ineficàcia del sistema funcional.

De zero a tres mil

La nova Facultat, per exemple, es va veure immediatament afectada per una de les principals contradiccions del sistema universitari de l'època: la manca de professorat i la massificació. En el període de 5 anys des de la seva fundació, la Facultat va passar de zero a tres mil estudiants, sense infraestructura docent, amb la corresponent incorporació accelerada i no planificada de professors, sense els plans de formació ni la tradició de recerca necessaris.

El conflicte numeraris-no numeraris i la inflexibilitat

— La creació de la Facultat representava la pèrdua de control per part del Ministeri d'Informació sobre les titulacions —

del sistema funcional universitari, que encara no hem aconseguit superar del tot, feien encara més difícils les solucions.

És ben interessant constatar al cap de 20 anys que la qualitat de la docència, la permanència efectiva del professorat, l'activitat de recerca, etc., s'han vist clarament millorades d'ençà que es van poder incorporar al plantell de professors numeraris de la Facultat nombrosos periodistes convalidats i els mateixos ex-alumnes, que ja havien pogut seguir el procés acadèmic obligat: cursos de doctorat, tesis doctorals, oposicions, professionalització a la Universitat, etc.

La manca d'autonomia

Un dels principals problemes que ha hagut de patir la nostra Universitat en les dues últimes dècades ha estat la falta d'autonomia. Aquesta falta d'autonomia ha estat especialment determinant en el cas de la Facultat de Ciències de la Informació en principi perquè la seva creació va ser el resultat de la negociació entre els dos Ministeris implicats, el d'Información y Turismo i el d'Educación y Ciencia, amb decisions que sempre es prenen a Madrid, i amb unes possibilitats mínimes d'intervenció (plans d'estudis, contractació de professors) per part de la

mateixa Universitat Autònoma de Barcelona. De tota manera, la Facultat de Ciències de la Informació de Barcelona va tenir la sort d'anar a parar a la Universitat Autònoma. Les condicions de la UAB com a universitat nova, pionera en la lluita democràtica i per l'autonomia universitària, van ser el millor context per a la nova Facultat. Ja en l'actual període democràtic, el desenvolupament del seu campus i l'evident millora de la gestió han estat la condició òptima per a la seva consolidació. Només un exemple, però un exemple que crec representatiu, el nou edifici de la Facultat, inaugurat l'any 1987, i les instal·lacions dels tallers i laboratoris redaccionals i de televisió han d'explicar-se en el context de la transformació i millora del campus de Bellaterra.

La massificació i la qualitat

Amb la perspectiva de què ara disposem, ja podem dir que era tècnicament impossible organitzar adequadament una Facultat de Ciències de la Informació que passava de zero a tres mil alumnes en només cinc anys, i que un creixement indefinit del nombre d'alumnes era incompatible amb l'exigència de millora de la qualitat docent.

— En un període de 5 anys des de la seva fundació, es va passar de zero a 3.000 estudiants, sense una infraestructura docent adequada —

Per això la Facultat de Ciències de la Informació va haver de ser una de les primeres a posar una limitació a l'accés de nous alumnes. Dificil decisió que es va assumir el curs 1984-1985, en limitar el nombre de nous alumnes de primer curs a

750. Després ha estat la Generalitat que ha estès i regulat a quasi totes les Facultats i Centres aquesta limitació.

Alguns opinaven aleshores que "com més alumnes, més poder acadèmic". La Facultat, afortunadament, no va seguir aquesta estratègia, i ara que els temps han canviat tampoc segueix l'estratègia contrària de promoure una excessiva limitació.

La Facultat de la UAB ha esdevingut finalment un centre de dimensions mitjanes-grans, amb una capacitat de creixement estabilitzada. La seva aposta és ara la de la diversificació d'especialitats i títols, la de l'ampliació de l'oferta curricular, la de la multiplicació de serveis en recerca i en assessoraments de comunicació, i la de la multiplicació de relacions internacionals en dos principals àmbits: la cooperació amb Amèrica llatina i la integració europea en matèries de polítiques culturals i de comunicació.

Un debat mal resultat: teoria i pràctica

En la història d'aquests vint anys ens queda, al meu entendre, un important problema per resoldre: el de les adequades relacions que han d'arbitrar-se entre la teoria i la pràctica en la nostra activitat universitària.

Però em sembla que aquest és un fals dilema, encara plantejat inadequadament. Crec que els conceptes clau en aquest debat haurien de ser uns altres: els de "formació" i "recerca".

Els professors ja sabem per experiència que els alumnes volen iniciar les pràctiques com més aviat millor, però aquest neguit no s'hauria de satisfer contradient la lògica del procés formatiu. Cal dir, clarament, que el primer i principal pas en la formació dels comunicadors ha de ser el de la seva formació humanística i cultural, incloent en aquests conceptes la maduresa i la capacitat expressiva (verbal, escrita). La formació pràctica, d'ús dels mitjans, ha de donar-se en el moment adequat i, preferentment, en les fases posteriors del procés formatiu.

Facultat pròpia no vol dir aïllament

Vint anys després, crec que encara ens queda camí per córrer per integrar plenament els estudis de comunicació i la formació de comunicadors a la Universitat. Ja consolidada la Facultat, pels seus coneixements, per la seva pràctica pedagògica, per la gran demanda social —d'estudiants i de coneixements—, és el moment d'obrir-se sense cap complex a una col·laboració general amb la resta de centres i de departaments de la mateixa Universitat. La propera dècada (1992-2002) serà un temps per a la pluralitat i la flexibilitat de les ofertes educatives. La Universitat Autònoma pot ser un marc excepcional per desenvolupar aquest model de formació i de recerca en el sector de la comunicació.

Valdrà la pena dedicar vint anys més a aquest mateix projecte. ●

— Va ser una de les primeres facultats de l'Autònoma a posar una limitació a l'accés de nous alumnes, el curs 1984-1985 —